

Sygn. akt XXV C 1116/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia del. Edyta Bryzgalska

Protokolant: protokolant sądowy Weronika Kutyla

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2021 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S. i A. S. (1)

przeciwko (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od M. S. i A. S. (1) solidarnie na rzecz (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 5.417 zł (słownie: pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje pobrać od M. S. i A. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 6.313 zł (słownie: sześć tysięcy trzysta trzynaście złotych) tytułem nieuiszczonej części opłaty od pozwu.

Sygn. akt XXV C 1116/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 maja 2018 r. (data nadania k.30) skierowanym przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W. powodowie M. S. i A. S. (1) wniesli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kwoty 146.252,09 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 maja 2018 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz wydatków pełnomocnika.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że w dniu 30 lipca 2008 r. zawarli z pozwanym umowę kredytu nr (...), na podstawie której bank udzielił im kredytu indeksowanego kursem CHF. Podkreślili, że umowę zawarli jako konsumenci. Umowa została zawarta na podstawie wzorca narzuconego im przez pozwanego, a powodowie mieli jedynie wpływ na określenie kwoty kredytu i okresu kredytowania. W ocenie powodów postanowienia § 1 ust. 1, § 7 ust. 1 zdanie pierwsze, § 9 ust. 2, § 6 ust. 1 i § 10 ust. 1 umowy oraz § 19 ust. 5 regulaminu w zakresie w jakim odsyłają do kursów kupna waluty obcej ustalonej jednostronnie przez bank stanowią klauzule abuzywne w myśl art. 385¹ k.c. Powodowie podnieśli, że postanowienia te zostały jednostronnie ukształtowane i narzucone przez bank, powodowie nie mieli rzeczywistego wpływu na treść postanowień wzorca umowy, postanowienia te nie regulują głównych świadczeń stron umowy, nie są one jednoznaczne.

W ocenie powodów powyższe klauzule są sprzeczne z dobrymi obyczajami, bowiem rażąco godzą w równowagę kontraktową stron oraz rażąco naruszają interes konsumenta, obciążając powodów w całości ryzykiem kursowym. Tym samym, powodowie wskazali, że klauzula waloryzacyjna jako klauzula abuzywna nie wiąże powodów, w konsekwencji czego konieczne jest dokonanie wykładni postanowień umowy od początku jej obowiązywania

z pominięciem abuzywnego zakresu. Z tego powodu uznać należy, że przedmiotowy kredyt od początku jest kredytem złotowym, a zatem wszelkie nadpłaty ponad nominalną kwotę raty wyrażonej w złotych (bez zastosowania klauzuli waloryzacyjnej) stanowią nienależne świadczenie podlegające zwrotowi. Powodowie wskazali, że suma dokonanych przez nich nadpłat od uruchomienia kredytu do 21 lutego 2018 r. wynosi łącznie 841.263,71 zł, jednak dochodzą zapłaty jedynie kwoty 146.252,09 zł, stanowiącej sumę nadpłat w okresie od dnia uruchomienia kredytu do 31 grudnia 2010 r. (faktycznie wpłacona kwota 409.927,99 zł – kwota obliczona z pominięciem abuzywnego mechanizmu 263.675,90 zł).

W odpowiedzi na pozew (k.44-99) (...) Bank S.A. z siedzibą w W., kwestionując roszczenie co do zasady i wysokości, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zakwestionował istnienie przesłanek do uznania postanowień umowy kredytu za nieważne albo niewiążące powodów. Zaprzeczył również by pozwany dowolnie ustalał kwoty należne tytułem spłaty kredytu oraz kurs waluty CHF. Podkreślił, że powodowie przez prawie dekadę nie kwestionowali umowy i nie uważali jej postanowień za abuzywne w czasie, kiedy kurs franka był dla nich korzystny. Wskazał, że wskazana w umowie indeksacja nie miała na celu waloryzacji świadczenia, ale umożliwienie powodom zastosowania stóp referencyjnych odnoszących się do CHF, tj. LIBOR, a nie do PLN, tj. WIBOR, na potrzeby ustalenia wysokości odsetek. Pozwany zaprzeczył, aby umowa łącząca strony była nieważna w całości lub części albo aby zawierała klauzule abuzywne w myśl art. 385⁽¹⁾ k.c. lub naruszające art. 353⁽¹⁾ k.c. Pozwany zakwestionował także przedstawione przez stronę powodową obliczenia nadpłaty. Podkreślił, że powodowie świadomie i dobrowolnie zawnieśli o udzielenie kredytu indeksowanego i zostali poinformowani o związanym

z nim ryzyku. Pozwany zanegował, aby dowolnie kształtował tabelę kursową. Podniósł, że stosowany przez niego mechanizm ustalania kursów był oparty na kursach obowiązujących na rynku międzybankowym, był kursem rynkowym, a określone w umowie zasady ustalania kursów są kompletne. Wskazał ponadto, że w dniu 17 lipca 2012 r. strony zawarły aneks nr 1 do umowy kredytowej, zmieniający postanowienia § 6 i § 10 umowy i prowadzący do usunięcia spornego przepisu związanego z przeliczeniem rat zgodnie z tabelą kursową banku. Od chwili wejścia w życie aneksu stosowany jest kurs sprzedaży walut ustalany przez NBP. Pozwany zanegował, aby postanowienia umowy dawały mu prawo do jednostronnego

i dowolnego kształtowania kursów CHF oraz aby postanowienia umowy dotyczące indeksacji były abuzywne. Podkreślił, że umowa jest zgodna z art. 69 prawa bankowego i nie narusza dobrych obyczajów. Umowa w dacie jej zawierania była korzystna dla powodów. Ponadto zaznaczył, że nawet w przypadku przyjęcia abuzywności klauzul waloryzacyjnych, brak jest podstaw do uznania kredytu za złotowy, albowiem doprowadziłoby to do przekształcenia kredytu niezgodnie z wolą stron w kredyt udzielony w PLN, ale oprocentowany stawką LIBOR 3M, które to rozwiązanie jest niedopuszczalne. Bank podał, że nie został bezpodstawnie wzbogacony kosztem powodów, powołując się na art. 411 pkt 1 k.c. Zakwestionował również występowanie solidarności po stronie powodów.

W dalszych pismach procesowych oraz na rozprawie w dniu 12 lutego 2021 r., na której zamknięto przewód sądowy, strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie. Pozwany dodatkowo zanegował status powodów jako konsumentów z uwagi na prowadzenie przez obu powodów działalności gospodarczej w chwili zawierania umowy kredytowej oraz wykorzystywaniu sfinansowanej spornym kredytem nieruchomości na działalność gospodarczą.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód M. S. od 18 marca 1993 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą P. P.H.U. (...) M. S. w przedmiocie w przeważającej działalności produkcji zamków i zawiasów. Powódka A. S. (1) od dnia 1 września 2006 r. do dnia 31 grudnia 2018 r. prowadziła działalność gospodarczą pod firmą Firma Handlowa (...) w przeważającej działalności sprzedaży detalicznej owoców i warzyw prowadzonej w wyspecjalizowanych sklepach. Zarówno w przypadku powoda jak i powódki, w ramach prowadzonych przez nich działalności gospodarczej w rejestrze CEIDG ujawniony został m.in. kod PKD „(...)” oznaczający „wynajem i zarządzanie nieruchomościami”. Powodowie mieli kilka nieruchomości na wynajem i osiągnęli dochody z czynszu najmu.

dowód: wniosek k.110, wydruki z systemu CEIDG k.233 i 234, zeznania powoda 00:03:02 k.221, zeznania powódki k.221v

Powodowie byli zainteresowani nabyciem starej kamienicy położonej w centrum K. przy ul. (...) z myślą o prowadzeniu w niej działalności gospodarczej (dowód: zeznania powódki 00:36:21 k.221v). Na dole kamienicy znajdowały się lokale użytkowe, w których była już prowadzona działalność gospodarcza.

Powodowie korzystali z pomocy doradcy (...), który przedstawił im ofertę (...) Bank S.A. W tamtym okresie czasu (...) Bank S.A. posiadał w swojej ofercie zarówno kredyty złotówkowe jak i indeksowane do innych walut. Kredyty indeksowane kursem franka były wówczas najkorzystniejsze, z uwagi na tendencję spadkową CHF oraz niskie oprocentowanie według stawki referencyjnej LIBOR (fakt powszechnie znany).

Doradca zaproponował powodom kredyt indeksowany do CHF (dowód: zeznania powoda k.221, zeznania powódki k.221v).

Doradca informował swoich klientów o ryzyku kursowym oraz zasadach wypłaty i spłaty kredytu indeksowanego kursem waluty CHF. Przedstawiał klientom symulację kredytu złotowego i indeksowanego kursem waluty obcej. Informował o stosowaniu przez bank kursów z tabeli kursowej banku. Doradca nie miał wiedzy w jaki sposób bank ustala kursy. Przed podpisaniem umowy klienci mogli zapoznać się z dokumentacją dotyczącą kredytu. Wybór opcji kredytu zawsze należał do klienta.

dowód: zeznania świadka A. S. (2) – protokół z rozprawy z dnia 18 grudnia 2020 r. płyta CD k.126 akt VI Cps 53/20

W dniu 10 czerwca 2008 r. M. S. i A. S. (1) złożyli wniosek o udzielenie kredytu. W rubryce „kwota i cel kredytu” powodowie wskazali kwotę kredytu 1.600.000 zł – indeksowaną kursem waluty CHF, z jednoczesnym określeniem okresu kredytowania na 28 lat. Jako cel kredytu wskazano zakup domu (kamienicy) i mieszkania na rynku wtórnym. We wniosku powodowie zadeklarowali, że M. S. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą PPUH (...), a A. S. (1) pod firmą Firma Handlowa (...), a źródłem dochodu są dochody z najmu.

dowód: wniosek k109-116

W dniu 10 czerwca 2008 r. powodowie podpisali „Oświadczenie kredytobiorcy o wyborze waluty obcej”. W treści oświadczenia została przedstawiona symulacja kredytu złotowego i indeksowanego do waluty CHF, w szczególności różnice w wysokości rat tych kredytów, m.in. przy założeniu wzrostu stopy procentowej kredytu w CHF i wzrostu kursu CHF o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 0,234 PLN., co daje wzrost o 11,21%. Powodowie oświadczyli, że zostali poinformowani o tym, że przedstawiona im tabela ma charakter wyłącznie przykładowy i nie będą na jej podstawie wywodzić żadnych roszczeń wobec (...) Banku S.A. (...) Oddział w Ł., jak również, że po zapoznaniu się z występującym ryzykiem kursowym oraz ryzykiem wynikającym ze zmiennej stopy procentowej wnoszą o udzielenie im kredytu indeksowanego do waluty obcej.

dowód: oświadczenie k.117

W dniu 4 sierpnia 2008 r. została zawarta umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF pomiędzy (...) Bank S.A. (...) Hipoteczny Oddział w Ł. a M. S. i A. S. (1). Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 1.697.102,38 zł indeksowanego kursem CHF. Przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 895.568,54 CHF, rzeczywista równowartość miała zostać określona po wypłacie kredytu. Kredytobiorcy oświadczyli, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko (§ 1 ust. 1 umowy). Spłata kredytu miała nastąpić w 336 miesięcznych

ratach równych kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 2 umowy). Oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 6,90% w skali roku, na które składała się suma obowiązującej stawki DBCHF i stałej marży banku, która wynosiła 4,09%. Kredytobiorcy oświadczyli, że są świadomi ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania, w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko (§ 1 ust. 3 umowy). Rata kapitałowo-odsetkowa przy założeniu uruchomienia całości kredytu w dacie sporządzenia przedmiotowej umowy wynosiłaby równowartość 6.027,50 CHF. Rzeczywista wysokość rat odsetkowych lub rat kapitałowo-odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat (§ 1 ust. 4 umowy). Na dzień sporządzenia umowy odsetki karne kredytu wynosiły 13,80% i miały ulec zmianie w przypadku zmiany indeksu DBCHF i być nie większe niż odsetki maksymalne. Natomiast po przewalutowaniu kredytu na PLN odsetki karne na dzień sporządzenia umowy wynosiły 23,10%, nie więcej niż odsetki maksymalne i ulegały zmianie w przypadku zmiany indeksu DBPLN (§ 1 ust. 5 umowy). Za udzielenie kredytu bank pobrał prowizję w kwocie 25.456,54 zł, tj. 1,50% kwoty kredytu (§ 1 ust. 6 umowy). Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy kredytu wynosił 2.166.507,00 zł (podana kwota nie uwzględniała ryzyka kursowego). Ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu była uzależniona od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania (§ 1 ust. 7 umowy).

Przedmiotowy kredyt bank wypłacał bezgotówkowo jednorazowo na rachunki podmiotów wskazanych we wniosku o wypłatę, o ile nie było to sprzeczne z postanowieniami umowy – w terminach i wysokościach określonych w umowie kredytowej (§ 1 ust. 10 umowy).

W § 2 ust. 1 umowy ustalono, że kredyt jest przeznaczony:

- a) w wysokości 1.500.000,00 zł na pokrycie części ceny nabycia nieruchomości opisanej w § 3 ust. 1 umowy na rachunek zbywcy,
- b) w wysokości 100.000,00 zł na refinansowanie części ceny nabycia nieruchomości opisanej w § 3 ust. 1 umowy, na rachunek kredytobiorcy,
- c) w wysokości 33.942,05 zł na uiszczenie składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości,
- d) w wysokości 25.456,54 zł na zapłatę prowizji od kredytu,
- e) w wysokości 27.072,54 zł na pokrycie składek ubezpieczeniowych, o których mowa w § 4 ust. 1 (ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu codziennym i ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych),
- f) w wysokości 448,64 zł na uiszczenie kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki zabezpieczającej spłatę kredytu,
- g) w wysokości 10.182,61 zł na uiszczenie składki z tytułu Pakietowego Ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki.

Jako zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono hipotekę kaucyjną na rzecz banku w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170% kwoty kredytu określonej w § 1 ust. 1 na nieruchomości: dz. ew. nr (...) o pow. 535,00 m², położonej w miejscowości K., ul. (...), nr KW (...). Wskazano, że prawo własności nieruchomości przysługiwać będzie A. i M. małżonkom S. na zasadach wspólności ustawowej oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 599.866,88 zł na lokalu mieszkalnym nr (...)

o pow. 55,90 m², położonym we W., ul. (...), KW trakcie zakładania, przy czym spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu w SM (...) we W. przysługuje A. i M. małżonkom S. na zasadach wspólności ustawowej. Zastrzeżono, że w przypadku, gdy kredyt jest zabezpieczony hipoteką na kilku nieruchomościach, wszystkie zapisy umowy dotyczące nieruchomości, mają zastosowanie do każdej z nich. Zabezpieczeniem spłaty kredytu były również kolejno: ubezpieczenie z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki przez 6 pierwszych miesięcy kredytowania; cesja na rzecz banku wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia, powodzi i innych zdarzeń losowych na sumę ubezpieczeniową odpowiadającą wartości odtworzeniowej budynku,

a jeżeli wartość odtworzeniowa nie została ustalona lub umowa dotyczy lokalu na kwotę odpowiadającą wartości rynkowej nieruchomości lub na inną kwotę zaakceptowaną przez bank, weksel in blanco wraz z deklaracją do czasu przedstawienia w banku odpisu KW nieruchomości zawierającego prawomocny wpis hipoteki na rzecz banku lub do końca ochrony ubezpieczeniowej z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w zależności od tego co nastąpi później; warunki zwolnienia zabezpieczenia wekslowego określa § 16, ubezpieczenie od ryzyka utraty wartości nieruchomości przez okres 5 lat od dnia uruchomienia kredytu, z tym, że bank ma prawo przedłużyć to ubezpieczenie na własny koszt (§ 3 umowy).

W § 4 ust. 1 umowy kredytobiorcy oświadczyli, że wyrażają zgodę na uczestnictwo w programie (...) Bank (...) w ramach ubezpieczeń:

a) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu codziennym – wysokość składki za pierwszy rok ubezpieczenia wynosiła 25.456,54 zł,

b) ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych zawarte w (...) S.A. – wysokość składki za pierwszy rok ubezpieczenia wynosiła 1.616,00 zł.

Zgodnie z definicją zawartą w § 6 ust. 1 umowy bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zwana tabelą kursów jest sporządzana przez merytoryczną komórkę banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy.

W myśl § 7 ust. 1 umowy wysokość rat odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat, który miał być doręczony w dniu uruchomienia poszczególnych transz w przypadku kredytu transzowego, zaś wysokość rat kapitałowo-odsetkowych miała zostać określona w harmonogramie spłat po wypłacie całości kredytu, rezygnacji przez kredytobiorcę z pozostałej części kredytu lub wygaśnięciu roszczenia kredytobiorcy o uruchomienie pozostałej części kredytu. Harmonogramy miały stanowić integralną część umowy kredytu. Każdorazowy harmonogram określał wysokość rat spłaty przez okres dwóch lat kredytowania. Przed upływem dwóch lat kredytobiorca miał otrzymać harmonogram na kolejny dwuletni okres trwania umowy kredytu. Na wniosek kredytobiorcy bank zobowiązał się przesłać harmonogram na cały okres kredytowania.

Kredyt mógł zostać przeznaczony wyłącznie na finansowanie celów przewidzianych w umowie kredytu (§ 7 ust. 2 umowy).

W § 9 ust. 2 umowy ustalono, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w tabeli kursów obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

Zgodnie z § 10 ust. 3 umowy wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty.

W myśl § 13 ust. 1 umowy oprocentowanie było zmienne i ulegało zmianie w pierwszym dniu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksu DBCHF. Indeks DBCHF dla każdego miesiąca oblicza się jako średnią arytmetyczną stawek LIBOR 3m, obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczonym od 26 dnia miesiąca, poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę (§ 13 ust. 2 umowy). Zgodnie z § 13 ust. 5 i 6 umowy indeks DBCHF ulega zmianie w okresach miesięcznych i obowiązuje od pierwszego dnia miesiąca, jeżeli wartość indeksu jest różna od obowiązującej stawki indeksu DBCHF o przynajmniej 0,1 punktu procentowego.

W przypadku likwidacji stawki LIBOR, bank w terminie 14-stu dni od daty jej likwidacji określi nowy czynnik, na podstawie którego określane będzie oprocentowanie kredytu, nie spowoduje to jednak zwiększenia marży ryzyka

banku. Nowy wskaźnik będzie obowiązywać od 1-go dnia kwartału następującego po kwartale, w którym stawka LIBOR ulegnie likwidacji.

Zgodnie z § 14 ust. 3 umowy jeżeli kredytobiorca, mimo upływu wypowiedzenia, nie uregulowałby należności, bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, miał dokonać przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez bank w Tabeli Kursów. Poczynając od dnia przewalutowania bank miał pobierać od wymagalnego kapitału karne odsetki w wysokości 2-krotności oprocentowania kredytów udzielanych w PLN (nie indeksowanych do waluty obcej) przy zastosowaniu aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika DBPLN oraz marży obowiązującej w dniu wypłaty kredytu lub jego I transzy.

Stosownie do § 15 ust. 1 umowy bank był uprawniony do pobierania opłat i prowizji za wykonanie czynności pozostających w związku z zawartą umową kredytową w wysokości obowiązującej w Tabeli Prowizji i Opłat obowiązującej w dniu dokonania czynności.

W § 19 ust. 2-6 wskazano, że uczestnictwo w programie (...) Bank (...) jest dobrowolne. W kolejnych latach opłata za uczestnictwo w programie wynosi: ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu codziennym – wysokość składki za każde 12 miesięcy w kolejnych latach ubezpieczenia 0,5% kwoty kredytu pozostającej do spłaty w ostatnim dniu miesiąca poprzedzającym odnowienie ubezpieczenia; ubezpieczenie nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych – wysokość składki za każde 12 miesięcy w kolejnych latach ubezpieczenia 0,08% sumy ubezpieczenia za jeden rok uczestnictwa w programie. Ochrona ubezpieczeniowa miała być kontynuowana w dalszych latach trwania umowy ubezpieczeniowej, jeżeli przed upływem okresu ubezpieczenia kredytobiorca nie złoży pisemnego oświadczenia o rezygnacji z ochrony ubezpieczeniowej. Kredytobiorca w każdym momencie trwania ochrony ubezpieczeniowej mógł zrezygnować z ubezpieczenia ze skutkiem na ostatni dzień okresu, za który została uiszczona składka. Ochrona ubezpieczenia ustawała w przypadku całkowitej spłaty kredytu (za wyjątkiem ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych), wypowiedzenia umowy kredytu albo w innych przypadkach wskazanych w warunkach umowy ubezpieczenia. Kredytobiorca wyraził zgodę, aby wszelkie koszty i opłaty związane z Programem (...) Bank (...) w trakcie uczestnictwa w programie, były doliczane do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego, a w przypadku ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych do raty spłaty.

§ 20 umowy przyznawał kredytobiorcy uprawnienie do złożenia wniosku o przewalutowanie kredytu na warunkach określonych w umowie. Zgodnie z § 20 ust. 3 umowy przewalutowanie następuje według kursów:

- a) kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w banku Tabeli kursów w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obca,
- b) sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w banku Tabeli kursów w przypadku zmiany waluty obcej na PLN.

Zgodnie z § 25 ust. 1 umowy w sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie znajdowały przepisy kodeksu cywilnego, prawa bankowego oraz Regulaminu do umowy kredytu hipotecznego, stanowiącego integralną część umowy.

dowód: umowa kredytu k.10-15v

W Rozdziale 4 Regulaminu uregulowano szczegółowo zasady oprocentowania kredytu i jego zmiany, w Rozdziale 5 wypłatę kredytu, w Rozdziale 6 wypłatę kredytu, w Rozdziale 7 zabezpieczenie kredytu, a w Rozdziale 9 przewalutowanie kredytu (dowód: Regulamin k.110-114).

W myśl § 16 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności całego kredytu, miał dokonać przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez bank w Tabeli Kursów. Poczynając od dnia przewalutowania bank miał pobierać od wymagalnego kapitału karne odsetki w wysokości 2-krotności oprocentowania kredytów udzielanych w PLN (nie indeksowanych do waluty obcej) przy zastosowaniu aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika DBPLN oraz marży obowiązującej w dniu wypłaty kredytu lub jego I transzy.

W § 19 ust. 5 Regulaminu ustalono, że w przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty miała być obliczana według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w banku na podstawie obowiązującej w banku Tabeli Kursów z dnia wpływu środków.

Zgodnie z § 21 ust. 5 Regulaminu w przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej prowizja za wcześniejszą spłatę miała być przeliczona według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w banku Tabeli Kursów z dnia realizacji wcześniejszej spłaty.

dowód: Regulamin k.16-19

Przedmiotowa umowa kredytu hipotecznego została zawarta przez strony według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank. Powodowie mieli możliwość negocjowania postanowień umownych zawartych w umowie kredytu, z wyłączeniem treści

i postanowień objętych warunkami umowy, stanowiącymi integralną część zawartej umowy kredytu. Indywidualnie została uzgodniona kwota kredytu, waluta kredytu (w 2008 r.

w ofercie (...) Bank S.A. były zarówno kredyty złotowe jak i indeksowane do CHF), zastosowanie indeksacji do CHF, okres spłaty kredytu, rodzaj rat kredytu, rodzaj oprocentowania (zastosowanie indeksacji do CHF pozwalało na przyjęcie stopy oprocentowania opartej na LIBOR, kredytobiorcy mogli wybrać PLN na WIBOR). Powodom nie został natomiast przedstawiony sposób ustalania przez bank stosowanych do przeliczeń kursów waluty CHF i nie mieli oni na to żadnego wpływu.

dowód: zeznania świadka A. S. (2) – protokół z rozprawy z dnia 18 grudnia 2020 r. płyta CD k.126 akt VI Cps 53/20, zeznania powoda k.221-221v, zeznania powódki k.221v

Powodowie przeczytali umowę przed jej podpisaniem (dowód: zeznania powoda 00:19:59 k.221v).

W wykonaniu umowy bank wypłacił powodom na ich wniosek kwotę kredytu w PLN zgodnie z umową i przeliczył ją na CHF.

dowód: potwierdzenie wypłaty środków k.20

Saldo kredytu powodów w księgach bankowych jest wyrażone w CHF. Kredyty indeksowane do CHF były finansowane przez pozwany bank poprzez transakcje na rynku międzybankowym. Bank, aby mógł udzielić kredytu indeksowanego kursem CHF, musiał wcześniej pozyskać na rynku dostęp do określonej sumy franków szwajcarskich. Pozwany nie jest beneficjentem wzrostu kursu CHF. Pozwany, aby zamknąć pozycję walutową powstałą w związku z przeznaczeniem środków w PLN na poczet zadłużenia wyrażonego w CHF, musiał sprzedać walutę i kupić PLN.

dowód: zeznania świadka P. S. – protokół z rozprawy z dnia

23 października 2019 r. płyta CD k.181

W kamienicy, którą powodowie kupili ze środków pochodzących z kredytu w chwili jej nabycia na parterze znajdowały się dwa handlowe pomieszczenia o powierzchni około 70m² każdy, w których była i nadal jest prowadzona działalność gospodarcza. Powodowie wynajmują te lokale podmiotom trzecim. Natomiast góra jest nieużytkowana.

dowód: zeznania powoda k.221-221v

Powodowie mają troje dzieci urodzonych w latach: 1981, 1985 i 1987. Córka i syn mają osobne mieszkania, na które wzięli kredyty, a jedna córka mieszka z powodami.

dowód: zeznania powoda k.221-221v

W dniu 4 stycznia 2010 r. w wyniku fuzji (...) Bank S.A. (...) Bank S.A. powstał (...) Bank S.A. (bezsporne).

W dniu 26 sierpnia 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984), umożliwiająca spłatę rat kapitałowo-odsetkowych oraz przedterminową spłatę pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie indeksacji. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy podstawą nowelizacji m.in. Prawa bankowego była przyjęta w grudniu 2008 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego Rekomendacja S (II) dotycząca dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, a także opublikowany we wrześniu 2009 r. przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Raport o spreadach. Jej celem była ochrona praw konsumentów przed jednostronnym i dowolnym kształtowaniem wysokości zobowiązania kredytobiorcy, a także wprowadzenie przejrzystych zasad spłacania rat kredytów walutowych, przy zabezpieczeniu interesów zarówno banków, jak i ich klientów.

W dniu 17 lipca 2012 r. strony na wniosek powodów zawarły aneks do umowy kredytowej, którym zmieniono brzmienie dotychczasowego § 6 i § 10 umowy. Zgodnie z § 6 ust. 5 umowy w nowym brzmieniu, kurs sprzedaży walut NBP zdefiniowano jako kurs sprzedaży walut ustalany przez Narodowy Bank Polski obowiązujący w dniu poprzedzającym dzień wpływu środków na rachunek spłaty. W przypadku przemijającej przeszkody uniemożliwiającej zastosowanie kursu sprzedaży walut określonego w powyższy sposób, stosuje się ostatni obowiązujący kurs sprzedaży ogłoszony przez NBP. W przypadku braku możliwości zastosowania kursu sprzedaży walut w powyższy sposób z uwagi na trwałą przeszkodę, np. zaprzestanie publikacji kursów przez NBP stosuje się kurs sprzedaży walut określony zgodnie z zapisami Regulaminu kredytu hipotecznego. Po wejściu Polski do strefy euro, w przypadku gdy Narodowy Bank Polski zaprzestanie publikacji stosownego kursu sprzedaży (...), spłata kredytu odbywać się będzie na podstawie rynkowego kursu sprzedaży (...), dostępnego w serwisie (...) około godziny 16:00 z dnia roboczego ustalania tabeli, publikowanego przez Bank w stosowanej tabeli kursowej i obowiązującego do spłat w kolejnym dniu roboczym.

Zgodnie z nowym brzmieniem § 10 ust. 4 umowy, wysokość zobowiązania (kredytobiorcy) będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut ustalonego przez Narodowy Bank Polski.

W myśl § 4 aneksu, opłata za jego sporządzenie w wysokości 2,95% kwoty kredytu pozostałej do spłaty na dzień wejścia w życie aneksu, zostanie pobrana w trybie podwyższenia salda kredytu. Wysokość opłaty zostanie wyliczona w PLN, wg kursu sprzedaży dewiz CHF do złotego podanego w Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, obowiązującej w dniu wejścia w życie aneksu, a następnie doliczona do bieżącego salda kredytu poprzez jej przeliczenie na CHF wg kursu kupna dewiz CHF do złotego podanego w Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, obowiązujących w dniu wejścia w życie aneksu. Bank wyśle harmonogram po dokonaniu powyższej operacji.

dowód: aneks nr 1 k.106-108

Pismem datowanym na dzień 17 kwietnia 2018 r. powodowie wezwali pozwanego bank do wypłaty środków pobranych na podstawie wadliwych postanowień umowy kredytu nr (...) w wysokości 1.830.041,09 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma wraz

z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia jej pobrania do dnia zapłaty. Wezwanie to zostało pozwanemu w dniu 23 kwietnia 2018 r.

dowód: wezwanie do zapłaty k.26; potwierdzenie doręczenia k.27

W okresie od daty uruchomienia kredytu, tj. 13 sierpnia 2008 r. do 8 marca 2018 r. powodowie spłacili na rzecz banku raty kredytowe w łącznej kwocie 521.483,99 CHF (1.830.041,09 zł). Nadto, powodowie z tytułu składek na ubezpieczenie nieruchomości uiszcili 3.198.97 CHF (10.976,00 zł) i z tytułu innych opłat 682,66 CHF (2.446,90 zł).

dowód: historia zadłużenia k.21-23v

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych wyżej dowodów z dokumentów, uznanych przez Sąd za mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Treść tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu co do ich autentyczności jak i wiarygodności. Prawdziwość dokumentów nie była też kwestionowana przez strony.

Podstawę ustaleń faktycznych Sądu stanowiły również zeznania świadka A. S. (2), doradcy kredytowego, który obsługiwał powodów. Sąd ocenił je jako spójne, jasne i logiczne, a przy tym znajdujące potwierdzenie w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy. Wartości dowodowej tych zeznań nie może podważać okoliczność, że świadek nie pamiętał przebiegu rozmów z powodami i wskazał ogólne mechanizmy stosowane przy udzielaniu kredytów. Biorąc pod uwagę, że od zawarcia spornej umowy upłynęło kilkanaście lat, trudno wymagać od świadka bardzo dokładnej pamięci.

Sąd nie miał podstaw by zakwestionować prawdziwość zeznań świadka P. S. co do mechanizmu ustalania kursów walut w pozwanym banku, gdyż zeznania te cechowały się znacznym stopniem szczegółowości, były wewnętrznie spójne i logiczne i nie były kwestionowane przez strony postępowania.

Oceniając zeznania powodów M. S. i A. S. (1), Sąd dał im wiarę jedynie w ograniczonym zakresie, a mianowicie co do braku negocjowania szczegółowych warunków umowy oraz zawarcia umowy przy wykorzystaniu wzorca stosowanego przez bank. Za niewiarygodne Sąd uznał natomiast zeznania powoda w zakresie w jakim zeznał, że nieruchomość (kamienica), której zakup został sfinansowany ze środków pochodzących z kredytu miała zostać przeznaczona na cele mieszkaniowe ich dzieci. Jego zeznania pozostają bowiem w sprzeczności z zeznaniami powódki, która przyznała, że nabyli kamienicę z myślą o prowadzeniu w niej jakiejś działalności gospodarczej. Powodowie w chwili zawierania umowy prowadzili już działalność gospodarczą, w tym najem nieruchomości, co wskazali we wniosku i co powód przyznał składając zeznania. Na parterze nabywanej kamienicy w chwili nabycia znajdowały się już lokale użytkowe, w których była prowadzona działalność gospodarcza. Zresztą do chwili obecnej w tych lokalach jest prowadzona działalność gospodarcza, a powodowie czerpią zysk z czynszu najmu. Nie można nie zauważyć, że kamienica jest położona w samym centrum K. (rynek miasta), co z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej ma istotne znaczenie. Lokalizacja czyni nieruchomość bardzo atrakcyjną. Zeznania powoda o przeznaczeniu nieruchomości na mieszkania dla dzieci są tym bardziej niewiarygodne, gdy się zważy, że żadne z dzieci do chwili obecnej nie zamieszkało w kamienicy. Dwoje dzieci ma własne mieszkania, które zakupiło na kredyt. Natomiast trzecie dziecko mieszka nadal z powodami. Nie przekonują wyjaśnienia powoda, że przyczyną niezamieszkania dzieci w kamienicy był brak środków na remont, gdy się zważy, że dwoje dzieci zaspokoilo swoje potrzeby mieszkaniowe przy pomocy środków z kredytu. Gdyby zatem rzeczywiście intencją dzieci powodów było zamieszkanie w tej kamienicy, to zamiast zaciągnąć kredyt na zakup mieszkania mogli zaciągnąć kredyt na remont nieruchomości w celu zaspokojenia w niej swoich potrzeb mieszkaniowych. Powyższe doprowadziło Sąd do przekonania o tym, że twierdzenia powoda dotyczące mieszkaniowego przeznaczenia nieruchomości sfinansowanej z kredytu, sformułowane zostały wyłącznie na potrzeby niniejszego postępowania.

Za niewiarygodne Sąd uznał również zeznania A. S. (1) w zakresie w jakim zeznała, że w dacie zawierania spornej umowy nie pracowała i zajmowała się dziećmi i domem, albowiem z informacji zawartej przez powodów we wniosku kredytowym oraz

z przedłożonego do akt wydruku z CEIDG wynika, że powódka w okresie od dnia 1 września 2006 r. do dnia 31 grudnia 2018 r. prowadziła działalność gospodarczą. Umowa została zawarta w sierpniu 2008 r., a zatem w dacie zawarcia umowy kredytu miała zarejestrowaną działalność gospodarczą. Nie można też nie zauważyć, że dzieci stron były już wówczas dorosłe i nie wymagały opieki.

Sąd nie dał też wiary zeznaniom powodów w zakresie w jakim wskazali na zakres informacji jakie otrzymali od pośrednika kredytowego i braku wiedzy na temat nabywanego produktu, w szczególności istnienia ryzyka kursowego i jego ewentualnego wpływu na wysokość całości zadłużenia. Ich zeznania pozostają bowiem w sprzeczności z dokumentami, które powodowie podpisali. W § 1 ust. 1 i 3 umowy znalazły się zapisy, w których powodowie potwierdzili, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego oraz ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko. W ocenie Sądu nie jest prawdopodobne, aby powodowie podjęli decyzję o związaniu się długoterminowym kredytem na wysoką kwotę na podstawie pobieżnej tylko rozmowy z pośrednikiem oraz bez szczegółowego zapoznania się z warunkami udzielonego kredytu. Powodowie od lat prowadzą działalność gospodarczą, wcześniej zaciągali już zobowiązania kredytowe. Mieli zatem doświadczenie. W ocenie Sądu mało jest zatem prawdopodobne, aby nie kalkulowali opłacalności wybieranego kredytu. W tej sytuacji kreowanie się przez powodów na osoby niefrasobliwe uznać należy za element przyjętej przez nich taktyki procesowej. Powodowie jak przyznali mieli kilka nieruchomości, w tym na wynajem i nie musieli decydować się na zawarcie umowy.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. oddalił także wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego jako niemającego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Rozstrzygnięcie sporu nie wymagało wiadomości specjalnych z uwagi na dokonaną przez Sąd ocenę prawną i przyjęcie, że powodom nie przysługuje status konsumenta, o czym niżej.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu w całości.

Odnosząc się do najdalej idącego zarzutu nieważności umowy, Sąd nie podzielił argumentacji strony powodowej w tym zakresie. W ocenie Sądu zawarta pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego umowa kredytu w złotych polskich indeksowanego do CHF jest umową ważną, a argumentacja strony powodowej chybiona.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.). Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Niewątpliwie nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania.

W ocenie Sądu sporna umowa spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia spornej umowy (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665). Zgodnie z art. 69 ust. 1 tej ustawy, przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia

do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Wszystkie wymienione wyżej elementy zostały zawarte w badanej umowie, choć nie wszystkie z nich stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych umowy kredytu bankowego poszukiwać należy w treści art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Stanowią je zatem zobowiązanie banku do wydania kredytobiorcy określonej sumy pieniężnej oraz zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych (zob. SN w orzeczeniu z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134).

Analizując zatem umowę o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 4 sierpnia 2008 r. stwierdzić należy, że zawiera ona wszystkie elementy przedmiotowo istotne. Treść umowy wskazuje, że jest to umowa kredytu złotowego, gdyż bank zobowiązał się w niej oddać do dyspozycji kredytobiorców kwotę pieniężną wyrażoną w złotych. Do dyspozycji powodów postawiono 1.697.102,38 zł (§ 1 ust. 1 umowy). Złoty polski stanowił zarówno walutę, w której określono wysokość kapitału kredytu, jak i walutę, w której przez czas wykonywania umowy spełniane miały być świadczenia stron – zarówno wypłata kredytu, jak i jego spłata. Przedmiotowa umowa nie może być zatem uznana za nieważną ze względu na określenie świadczeń stron poprzez zastosowanie klauzul indeksacyjnych. W umowie zostały również określone zasady spłaty kredytu przez kredytobiorców w równych 336 miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 2 umowy). W umowie zastosowano oprocentowanie oparte na LIBOR, obowiązujące dla kredytów walutowych, które na dzień zawarcia umowy wynosiło 6,90 % w stosunku rocznym (§ 1 ust. 3 i § 13 umowy). W § 1 ust. 3 i § 13 ust. 1 umowy wskazano, że oprocentowanie jest zmienne i jest ustalane jako suma obowiązującej stawki DBCHF i stałej marży banku w wysokości 4,09 %. Indeks DBCHF dla każdego miesiąca oblicza się jako średnią arytmetyczną stawek LIBOR 3M, obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczonym od 26 dnia miesiąca, poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę. Ulega on zmianie w okresach miesięcznych

i obowiązuje od pierwszego dnia miesiąca, jeżeli wartość Indeksu jest różna od obowiązującej stawki Indeksu DBCHF o przynajmniej 0,1 punktu procentowego (§ 13 ust. 5 umowy). W § 1 ust. 10 i § 2 ust. 1 umowy strony postanowiły, że wypłata kredytu nastąpi jednorazowo na wskazane przez kredytobiorców rachunki. Powyższa umowa spełnia zatem wymagania określone w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego.

Przedmiotowa umowa – co do zasady – nie może być uznana za nieważną ze względu na określenie świadczeń stron poprzez zastosowanie klauzul indeksacyjnych. Zauważyć należy, że w dacie zawarcia umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż ten pieniądz, na który zobowiązanie opiewa. Miernikiem tym może być zatem inna waluta. W świetle tego przepisu, Sąd uznał, że waloryzacja wartością CHF kredytu zaciągniętego przez powodów nie może być uznana za sprzeczną z prawem. W doktrynie i w judykaturze przesądzone już dopuszczalność konstruowania umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej w stanie prawnym obowiązującym w dacie zawarcia przedmiotowej umowy (por. wyrok SN z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134 i wyrok SN z 19.03.2015 r., IV CSK 362/14, Biul. SN z 2015 r., nr 5). Jak słusznie podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r., wydanym w sprawie V CSK 445/14 (Lex nr 1751291), „dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Strony mogą zatem ustalić jako walutę zobowiązania (wierzytelności) walutę obcą, a jako walutę wykonania tego zobowiązania (spłaty wierzytelności) walutę polską. Także z art. 69 ust. 2 i 4 Prawa bankowego wynika, że określona w umowie kredytu bankowego waluta kredytu oraz określona w tej umowie waluta spłaty kredytu nie muszą być tożsame”.

Na zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b Prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które zostały zaciągnięte przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę, a nie zostały całkowicie spłacone przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

z 2011 r., Nr 165, poz. 984), wskazuje też jej art. 4. Zgodnie z tym przepisem w zakresie kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia, bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Skoro przepis ten wprost potwierdza stosowanie przepisów dodanych ustawą nowelizującą do umów zawartych wcześniej, to nielogicznym byłoby uznanie, że wyrażona w nim norma nie ma zastosowania, gdyż wcześniej zawarte umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego są nieważne. Wprowadzenie konieczności określenia zasad ustalania kursów walut do treści umowy kredytowej oznacza potwierdzenie dopuszczalności stosowania klauzul przeliczeniowych w odniesieniu do kwoty udzielonego kredytu.

Zwrócić trzeba nadto uwagę, że obowiązująca ustawa z 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U.

z 2017 r., poz. 819) jednoznacznie dopuszcza – choć z pewnymi ograniczeniami – zawieranie umów kredytu hipotecznego w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej (art. 6 i art. 10 pkt 7 tejże ustawy) wraz z wszystkimi konsekwencjami, jakie może to mieć dla ustalenia wysokości zobowiązania konsumenta. Oczywiście przepisy tej ustawy nie znajdują zastosowania do umowy zawartej przez strony, jednakże pozwalają na ocenę dopuszczalności określonej konstrukcji w systemie prawa.

W tej sytuacji stwierdzić należy, że wprowadzenie do umowy kredytu bankowego postanowień dotyczących przeliczania kwoty kredytu mieści się w granicach swobody umów

i nie stanowi naruszenia art. 69 Prawa bankowego. Sąd w niniejszym składzie podziela ten kierunek orzecznictwa, który prezentuje pogląd, że indeksacja do franka szwajcarskiego stanowiła jedynie dodatkowe postanowienia umowne, nie zmieniające charakteru kredytu. Mechanizm indeksacji jest związany ze sposobem określenia wysokości zobowiązań stron

i nie prowadzi do braku określenia tych zobowiązań. Postanowienia umowy odnoszące się do indeksacji nie sprawiają, że świadczenia stron umowy kredytu pozostają nieoznaczone, skoro kwota kredytu została określona dokładnie w złotych polskich i w umowie wpisano zasady zwrotu kredytu, w tym wysokość oprocentowania, w oparciu o które ustalano wysokość rat kapitałowo-odsetkowych.

Odnosząc się natomiast do kwestii dowolności przeliczenia kwoty kredytu na CHF, wskazać należy, że Sąd w niniejszym składzie podziela ten kierunek orzecznictwa, który wskazuje, że kwestia przeliczania świadczeń stron nie może być rozpatrywana w kontekście nieważności umowy. Z tego powodu nie można uznać nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z art. 353¹ k.c., tj. sprzeczność z naturą stosunku zobowiązaniowego wyrażającą się w zastrzeżeniu na rzecz banku prawa do jednostronnego i dowolnego decydowania

o wysokości swojej wierzytelności i o wysokości świadczenia powodów, z uwagi na arbitralność przeliczenia kwoty kredytu w PLN na CHF. Także stosowanie przez bank spreadów nie narusza istoty umowy. Stosowanie przez bank dwóch różnych kursów: kursu kupna przy wypłacie kredytu i kursu sprzedaży przy spłacie rat wynikało z postanowień umowy sformułowanych w sposób jednoznaczny i było uzasadnione sposobem finansowania przez bank kredytów indeksowanych do waluty obcej. Bank, aby mógł udzielić kredytu indeksowanego kursem CHF, musiał wcześniej pozyskać na rynku dostęp do określonej sumy franków szwajcarskich. Saldo kredytu powodów w księgach bankowych jest wyrażone w CHF. Pozwany, aby zamknąć pozycję walutową powstałą w związku z przeznaczeniem środków w PLN na poczet zadłużenia wyrażonego w CHF, musiał sprzedać walutę i kupić PLN.

Z powyższych względów brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy kredytu jako sprzecznej z ustawą albo mającej na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.).

Brak jest również podstaw do uznania, że zawarta przez strony umowa kredytu jest nieważna ze względu na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Sankcja nieważności czynności prawnej z uwagi na naruszenie zasad współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) może znaleźć zastosowanie, gdy jedna ze stron nadużyła swej silniejszej pozycji kontraktowej, kształtując treść umowy w sposób rażąco (znacząco) niekorzystny dla kontrahenta. Odnoszone jest to także do przypadków, w których rażąca dysproporcja dotyczy głównych świadczeń stron. Nie sposób przyjąć, by fakt wprowadzenia do umowy klauzul przeliczeniowych doprowadził do ukształtowania sytuacji prawnej powodów w sposób tak dalece niekorzystny w stosunku do sytuacji pozwanego, który nakazywałyby uznać umowę za nieuczciwą

czy kolidującą z dobrymi obyczajami. Jak już wyżej wskazano, konstrukcja kredytu indeksowanego nie jest sprzeczna z prawem, jak też nie można wykluczyć jej stosowania nawet w umowach zawieranych z konsumentami. Materiał dowodowy sprawy nie daje podstaw do stwierdzenia, żeby zawarcie kredytu w złotych i wprowadzenie do niej klauzul przeliczeniowych prowadziło do uzyskania, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, znaczącej przewagi kontraktowej przez bank kosztem powodów.

W szczególności brak jest podstaw do postawienia wniosku, że taka konstrukcja kredytu chroni przede wszystkim interesy banku kosztem interesów kredytobiorców. Zwrócić należy uwagę, że zawarcie umowy kredytu w walucie CHF albo indeksowanego do CHF pozwalało w ówczesnych realiach rynkowych na zaoferowanie kredytobiorcy niższego oprocentowania kredytu niż w przypadku kredytów złotych. Dla wielu kredytobiorców był to istotny czynnik decydujący o wyborze zaciąganego zobowiązania. Konstrukcja kredytu indeksowanego nie powinna więc być uznana za nieuczciwą co do zasady. Dzięki oprocentowaniu opartemu na stopie LIBOR rata kredytowo-odsetkowa była znacznie niższa niż w przypadku kredytów złotych. Trzeba mieć też na względzie, że sprzeczność

z zasadami współżycia społecznego skutkująca nieważnością umowy musiałaby istnieć już

w chwili zawierania umowy. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że w momencie zawarcia spornej umowy i w początkowym okresie jej wykonywania była ona korzystna dla powodów, gdyż będące konsekwencją indeksowania kredytu we franku szwajcarskim niższe oprocentowanie kredytu skutkowało niższymi ratami kredytowymi niż w przypadku kredytów złotych, co jest okolicznością powszechnie znaną. Podkreślić należy, że w okresie zawierania spornej umowy kredytu żaden przepis Prawa bankowego lub innego aktu powszechnie obowiązującego nie nakładał na banki obowiązku przedstawienia kredytobiorcy informacji o ekonomicznych skutkach zawarcia umowy kredytu, w szczególności z punktu widzenia jej opłacalności ani o ryzyku zawarcia umowy o określonej treści, w sytuacji możliwej zmiany na przestrzeni czasu wartości waluty kredytu w odniesieniu do waluty polskiej, a tym bardziej nie określał zakresu takiego ewentualnego obowiązku informacyjnego. Bez wątpienia w chwili zawierania umowy nikt nie był w stanie przewidzieć, jak będzie kształtował się kurs franka szwajcarskiego w przyszłości, tj. czy wzrośnie i o ile, czy utrzyma się na stałym poziomie, czy też będzie spadał – co również było i w dalszym ciągu jest obiektywnie niemożliwe. Zmiany kursów walut są wynikiem normalnych reguł rynku ekonomicznego, na którego mechanizmy pozwany bank nie miał wpływu. Podkreślić też trzeba, że gwałtowane wzrosty kursów franka szwajcarskiego w ostatnich latach miały charakter bezprecedensowy, nienotowany wcześniej w historii, a zatem były nie do przewidzenia przez żadną ze stron umowy. W tej sytuacji nie można postawić bankowi zarzutu, że nie poinformował powodów o możliwości tak znacznego wzrostu kursu franka szwajcarskiego, jaki faktycznie miał miejsce. Zaciąganie zobowiązań wyrażonych w obcej walucie w celu skorzystania z mającej do nich zastosowanie korzystniejszej dla kredytobiorcy stawki oprocentowania jest związane z ponoszeniem ryzyka kursowego, czego każda osoba powinna mieć świadomość, przy zachowaniu elementarnej staranności. Taką świadomość powodowie z pewnością mieli. Jednocześnie wskazać należy, że o braku zachowania równowagi stron nie świadczy okoliczność, że pozwany bank zabezpieczał się od nieograniczonego ryzyka kursowego, m.in. poprzez tzw. transakcje CIRS. Działalność bankowa podlega bowiem ścisłym rygorom określonym przez przepisy prawa, w tym Prawa bankowego, a realizacja obowiązków nałożonych na banki przez ustawodawcę podlega kontroli Komisji Nadzoru Finansowego. Pozwany bank był zatem zobowiązany do zachowania określonych procedur, natomiast powodowie chcąc uniknąć ryzyka walutowego mogli zaciągnąć kredyt złotówkowy oparty o oprocentowanie WIBOR. Znacznie niższe oprocentowanie kredytów walutowych minimalizowało ryzyko zmiany kursu waluty.

W rezultacie należy stwierdzić, że powodowie nie wykazali, że zawarta przez strony umowa kredytu narusza w jakikolwiek sposób zasady uczciwości, lojalności lub słuszności kontraktowej, że prowadzi do rażącej dysproporcji świadczeń stron, a w konsekwencji, że jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Dopiero z perspektywy czasu stała się możliwa ocena, że kredyt nie jest tak korzystny, jak spodziewali się tego powodowie, co było wynikiem wzrostu kursu franka szwajcarskiego (zjawiska niezależnego od stron), a nie skutkiem ukształtowania treści umowy w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Ryzyko walutowe jest immanentną cechą kredytów walutowych (w sytuacji osiągania dochodów w walucie polskiej), co jednak nie daje podstaw do uznania postanowień umownych odnoszących się do kredytu w walucie obcej za naruszających dobre obyczaje. Poniesienie

ryzyka kursowego związanego z możliwością zmiennej wartości franka szwajcarskiego było rekompensowane przez zastosowanie niższej stopy procentowej.

Reasumując, brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy na podstawie art. 58 § 1 i 2 k.c. Umowa spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy – Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia, pozostając w zgodzie z naturą tego rodzaju umowy, jej konstrukcja nie narusza zasady swobody umów określonej w art. 353¹ k.c., zasady walutowości ani zasad współżycia społecznego.

Odnosząc się natomiast do kwestii abuzywności wskazanych przez powodów postanowień: § 1 ust. 1, § 7 ust. 1 zdanie pierwsze, § 9 ust. 2, § 6 ust. 1 i § 10 ust. 1 umowy oraz § 19 ust. 5 regulaminu należy wskazać, że problematykę abuzywności postanowień umownych reguluje art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Z art. 385¹ § 1 k.c. wynika, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są klauzule umowne, które spełniają łącznie trzy przesłanki pozytywne: zostały zawarte w umowach z konsumentem, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interesy konsumenta. Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, to jest: gdy postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd przychyliła się do poglądu, że dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie mają decydującego znaczenia uprzednio wydane orzeczenia sądowe w innych sprawach, albowiem każdorazowo sąd jest obowiązany do dokonania całościowej oceny materiału dowodowego w celu ustalenia wiążącej strony treści stosunku prawnego. W szczególności nie można uprościć badania sprawy poprzez odwołanie się do prejudycjalnego waloru wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta. Kontrola dokonywana w trybie przepisów art. 479³⁶-479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie analizy konkretnego stosunku zobowiązaniowego, lecz abstrakcyjnie rozumianej treści normatywnej wzorca umownego (niezależnie od tego nawet, czy znalazł on zastosowanie w następstwie zawarcia umowy). Kontrola abstrakcyjna polega zatem na kontroli wzorca jako takiego w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r. sygn. akt III CZP 95/03).

W tym kontekście istotne jest rozważenie zagadnienie rozszerzonej prawomocności wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone. Stosownie do obecnie dominującej linii orzeczniczej prawomocność, o której mowa była w art. 479⁴³ k.p.c., pod względem podmiotowym działa jednokierunkowo, tj. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciw pozwanemu przedsiębiorcy. Oznacza to, że wyrok od chwili wpisania uznanego niedozwolonego postanowienia wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędy Ochrony Konkurencji i Konsumenta działa na rzecz wszystkich (strony powodowej i wszystkich osób trzecich), ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy (tak uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie sygn. akt III CZP 17/15). Regulacja dotycząca rozszerzonej prawomocności wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta ma jednak to ograniczone znaczenie, że dotyczy wyłącznie postanowień będących przedmiotem kontroli abstrakcyjnej, tj. objętych wzorcami umownymi (ogólne warunki umów, regulaminy), nie dotyczy zaś postanowień umów zawartych indywidualnie pomiędzy stronami.

Tym samym w niniejszej sprawie konieczna jest całościowa kontrola, polegająca na badaniu wszystkich przesłanek abuzywności. Jest to sytuacja najwłaściwsza z punktu widzenia założeń procedury cywilnej, gdyż pozwala w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe w sposób wszechstronny i niezredukowany zrekonstruować wszystkie okoliczności istotne dla indywidualnego stosunku prawnego.

Powodowie formułując zatem roszczenia w oparciu o treść art. 385⁽¹⁾§ 1 k.c.

w pierwszej kolejności powinni udowodnić swój status konsumenta. Nie istnieje bowiem domniemanie działania osoby fizycznej jako konsumenta z art. 22⁽¹⁾ k.c. Przyjęcie, że określona osoba jest konsumentem stanowi wniosek (ocenę prawną) oparty o fakty związane z celem i okolicznościami dokonywanej czynności prawnej. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. To zatem na powodach, a nie na pozwanych spoczywał ciężar udowodnienia konsumenckiego charakteru umowy. W ocenie Sądu powodowie temu obowiązkowi nie podoleli. Nie udowodnili bowiem, że zaciągnięcie spornego kredytu nie miało związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą i środki pozyskane z przedmiotowego kredytu zostały przez nich wykorzystane na cele konsumenckie (konsumpcyjne). Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawiał wątpliwości co do tego, że w dniu zawarcia spornej umowy kredytowej, zarówno powód jak i powódka prowadzili działalność gospodarczą, w tym

w zakresie wynajmu nieruchomości. Potwierdza to informacja z CEIDG (kod PKD (...) oznaczający „wynajem i zarządzanie nieruchomościami”), a także wniosek o kredyt,

w którym wskazano, że powód osiąga dochody z najmu nieruchomości oraz zeznania powoda, który przyznał, że ma kilka nieruchomości na wynajem. Przedmiotem finansowania ze środków uzyskanych przez powodów z przedmiotowego kredytu była kamienica, położona w K. przy ul. (...), a więc w centrum miasta. Co istotne, strona powodowa wprost wskazała, że w czasie nabycia przedmiotowej nieruchomości, w kamienicy na parterze znajdowały się dwa lokale usługowe, w których była i nadal jest prowadzona działalność gospodarcza. Niewątpliwie zatem, już sam fakt wykorzystywania znajdujących się

w kamienicy lokali usługowych na wynajem i pozyskiwania dochodów z czynszu najmu

(w ramach zarejestrowanej działalności gospodarczej) świadczy o wykorzystywaniu kamienicy na cele związane z działalnością gospodarczą powodów. Powód wprost przyznał, że powodowie posiadają jeszcze inne lokale na wynajem, zaś powódka zeznała, że powodowie nabywając przedmiotową kamienicę mieli zamiar otworzyć jakąś działalność usługową. Z powyższego niewątpliwie wynika, że powodowie de facto zdecydowali się na nabycie kamienicy nie w celach konsumenckich, lecz w celach związanych z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą. Powodowie nie wykazali przy tym, aby przedmiotowa kamienica służyła (choćby w części) zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych powodów lub ich dzieci. Jak już wyżej wskazano, Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w zakresie w jakim zeznał, że powodowie kupili kamienicę, ponieważ chcieli urządzić w niej trzy mieszkania dla swoich dzieci. Zauważyć należy, że przez ponad dziesięć lat od nabycia kamienicy, żaden

z członków rodziny powodów w kamienicy tej nie zamieszkał. Co więcej, powód przyznał, że jedna córka mieszka z powodami w innym miejscu, zaś syn i druga córka mają swoje własne mieszkania, na które zaciągnęli kredyty. Zdaniem Sądu, z doświadczenia życiowego wynika, że skoro powodowie nabyli nieruchomość w celu urządzić w niej mieszkań dla swoich dzieci, ale nie mieli środków na remont, to gdyby rzeczywiście kamienica miała służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych członków rodziny, wówczas środki z zaciągniętych przez dzieci kredytów winny zostać spożytkowane właśnie na remont w kamienicy, a nie na zakup zupełnie odrębnych mieszkań. Ponadto, powód przyznał, że powodowie w czasie zaciągania kredytu mieli już mieszkanie we W., w którym ich dzieci mieszkają w czasie studiów. Okoliczności te przemawiają zatem jednoznacznie za tym, że twierdzenia powodów do celu i przeznaczenia, dla jakiego nabyli nieruchomość ze środków pochodzących z kredytu zostały przytoczone wyłącznie na potrzeby niniejszego postępowania. Sąd nie kwestionuje, że powodowie chcieli wykorzystać górę kamienicy na lokale mieszkalne, na których wyremontowanie zabrakło im pieniędzy, z uwagi na rosnące raty kredytowe. Zdaniem Sądu brak jest jednak podstaw do przyjęcia, aby lokale te miały służyć celom mieszkaniowym członków rodziny powodów. Biorąc pod uwagę przedmiot działalności powodów, wysoce prawdopodobne jest, że wyremontowane lokale również miały zostać przeznaczone na wynajem.

W kontekście powyższego brak jest podstaw do przyjęcia, że roszczenia oparte o twierdzenia o konsumenckim charakterze umowy zostały udowodnione.

Z uwagi na niespełnienie jednej z ustawowych przesłanek aktualizujących obowiązek Sądu badania ewentualnej abuzywności niektórych postanowień umownych, Sąd uznał za bezprzedmiotowe badanie pozostałych przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c.

Z powyższych względów żądanie pozwu oddalono. Powodowie nie wykazali bowiem zaistnienia przesłanek z art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

Orzeczenie o kosztach procesu wydano na podstawie art. 98 k.p.c. Mając na uwadze zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego ustalonego na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265) w kwocie 5.400 zł oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Nieposiadanie przez powodów statusu konsumenta skutkowało koniecznością naliczenia opłaty od pozwu stosownie do art. 13 ust. 1 u.k.s.c. w brzmieniu obowiązującym w chwili wniesienia pozwu, a zatem 5% wartości przedmiotu sporu. Powodowie uiścili opłatę od pozwu w wysokości 1.000 zł stosownie art. 13 ust. 1a u.k.s.c., a po rozszerzeniu żądania powinni byli uiścić kwotę 7.313 zł. Dlatego też Sąd nakazał pobrać od powodów na rzecz Skarbu Państwa brakującą kwotę 6.313 zł.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)